

PERSONLIGE BERETNINGER FRA PERSONEL VED 14. ARTILLERIAFDELING VEDRØRENDE DEN 9. APRIL 1940

EN LUFTVÆRNSGRUPPE I HVERDAG OG KAMP

Af: Kaptajn N.O.H. Fahle og Officiant G.R. Mortensen, 3. Batteri/14. Artilleriafdeling

Blandt de luftværnsbatterier, der i september 1939 blev opstillet i Sønderjylland, var 14. Artilleriafdelings 3. batteri under kommando af Kaptajn N.O.H. Fahle.

Batteriet stilling var bestemt til at være i terrænet om Femhøj, der ligger ca. 3 km nord nordvest for Esbjerg. Batteriets samlede styrke var ca. 150 mand, der blev indkvarteret i Guldager Sogn. Da batteriet til, enhver tid – såvel dag og nat – skulle være skudklar, blev styrken inddelt i 2 vagtskifter hver under ledelse af en officer, der fungerede som vagtchef. Til brug for den vagthavende styrke blev batteriet forsynet med 5 telte. I løbet af den tid batteriet var i denne stilling, udførtes forskellige feltarbejder til forbedring af såvel selve stillingen som for at skaffe læ mod den til tider meget bidende vestenvind. Batteriets blev overalt i deres kvarterer modtaget med største gæstfrihed.

Efterhånden som man nærmede sig vinteren blev det klart for alle, at det ville være formålstjenstligt af forskellige grunde at skifte stilling for batteriet. En helt igennem fortræffelig løsning på dette problem ville indkvartering i Fourfeld Ferieby give. Langs stranden i umiddelbar nærhed af feriehusene var en brugelig batteristilling med sandbund, og en ved stranden beliggende omklædningshal for badegæster lod sig nemt indrette som vagtlokale. Den 14. november 1939 flyttedes batteriet derefter til den nye stilling ved Fourfeld Ferieby. Af og til kom fremmede flyvemaskiner indenfor batteriets observationsområde og modtoges med de reglementerede varselskud, som straks havde den ønskede virkning i form af kursændring bort fra dansk højhedsområde. Dele af styrken – befalingsmænd som menige – blev i tidens løb hjemsendt eller bortkommanderet og erstattet af andre. Den 1. januar 1940 blev Kaptajn N.O.H. Fahle beordret til at gennemgå et 3 måneders kursus som Motorsagkyndig ved Trænaafdelingen i København og Kaptajn af reserven H. Thuesen overtog kommandoen. Vinteren, der dette år var usædvanlig streng (undertiden med temperatur i nærheden af ÷ 30) satte nu ind med stærkt snefald og isnende kulde, og batteriet fik en meget streng tid. Vejrligets alvorlige beskaffenhed i forbindelse den ensformige, strenge vagttjeneste kunne nok bidrage til at virke sløvende, for ikke at sige nedbrydende på mandskabet, såvel i moralsk som legemlig henseende, såfremt ikke de danske soldaters glimrende ånd i forbindelse med befalingsmændenes utrættelige energi havde klaret også disse vanskeligheder. I februar måned tilgik 3. stk. 20 mm Maskinkanoner og Ammunition (dog ingen panserprojektiler).

Den 8. april 1940 klokken ca. 10 ankom 14. Artilleriafdelings besigtigelseskommission til Esbjerg-gruppen for at foretage optælling af det ved gruppen værende materiel. Blandt kommissionens medlemmer var Kaptajn N.O.H. Fahle, som, når arbejdet var endt, atter skulle overtage kommandoen over Esbjerg-gruppen.

Næppe havde kommissionen begyndt sit arbejde, før afdelingen pr. telefon gav ordre til, at kommissionen straks skulle ophøre med optælling, og at Kaptajn Fahle straks skulle overtage kommandoen over batteriet. Samtidig blev der givet ordre til at forberede en eventuel afmarch fra stillingen, således at denne kunne foregå med 1 times varsel. De nødvendige vogne skulde fremskaffes ved at leje. Styrken fik udleveret skarp ammunition, inddeltes til de forskellige pladser og køretøjer, ligesom materiellet gjordes kampklart.

Besætninger ved skyts og ildlederapparater under kommando Sekondløjtnant P. Madsen i alarmberedskab i vagtbarakkerne, øvrigt personel samlet i administrationsbygningen, de fornødne vagter og poster blev udstillet. Midt på eftermiddagen var batteriet klar så klar til

afmarch, som det kunne med de forhenværende køretøjer, hvorpå batteriets materiel, ammunition m.v. ikke nær kunne transporteres.

Klokken 2015 fik batteriet af 14. Artilleriafdeling ordre til at gå i alarmberedskab for natten og samtidig meddeltes det, at der ikke måtte lyses med lyskasterne, hvis der kom fremmede flyvere i nattens løb. Det store arbejde med klargøringen af delvis permanent opstillede luftværnsbatteri blev udført i forceret tempo. I de ordrer og meldinger, der i løbet af den 8. april var tilgået batteriet, fandtes ingen oplysninger om, at der virkelig foregik noget syd for grænsen eller, at der var fare for en tysk invasion. Vi troede da også, at det drejede sig om en øvelse, der forberedtes. Først da vi i løbet af aftenen gennem radioen bl.a. erfarede, at et tysk troppetransportskib var sænket ved Norges vestkyst af et engelsk krigsskib, begyndt man at ane, at der måske var en alvorligere baggrund for de modtagne sparsomme oplysninger.

Natten mellem den 8.-9. april forløb uden alarmeringer.

Den 9. april ved femtiden observeredes fremmede maskiner fra sydvest over Esbjerg med kurs mod flyvepladsen. Medens maskinerne fløj over Esbjerg by afgav batteriet et løst varsel-skud og umiddelbart herefter, da man konstaterede deres nationalitet, ment de kredsede over lufthavnen, og batteriet følte sig truet, affyredes 5 skarpe skud med 75 mm Luftværtskanon – først 3 varsel-skud og herefter 2 rettet mod maskinerne. Et af disse skud lå godt i forhold til en af maskinerne, og fra batteriet mærkede man, at der slog ild ud fra maskinen, som derefter under uregelmæssig flyvning forsvandt i disen. Sandsynlighed for træfning i dette tilfælde synes ikke udelukket.

Imidlertid havde batteriet ringet Jyske Division op og meldt om det passerede. Divisionen gav batterichefen oplysning om grænseoverskridelsen og ordre til at prodse på og afmarchere til terrænet om St. Grundet.

Efter modtagelsen af denne ordre gav Kaptajn Fahle ordre til påprodsning og til rekvisition af de bestilte vogne. Kaptajn Thuesen beordredes til at overtage kommandoen over terrænet og følge efter batteriet, så snart pakningen var foretaget. Sekondløjtnant P.M.F. Greve Holstein-Holsteinborg, der næstkommanderende, fik ordre til at sørge for pakningen af ammunitionsvognene og straks følge efter kampbatteriet ad samme marchvej. Officiant G.R. Mortensen beordredes at føre kampbatteriet ud af stillingen til flyverskjul i Gjesing Plantage, og der afvente batterichefens ankomst.

Påprodsningen blev foretaget i følgende rækkefølge: 74 mm kanoner, 20 mm maskinkanoner og til sidst rekylgeværene. Under påprodsningen blev batteriet beskydt af tyske flyvere. Denne beskydning havde dog ingen virkning, idet skuddene faldt på strandbredden umiddelbart ved batteriet.

Batteriet besvarede ilden, idet der blev givet ordre til at beskyde maskinerne med 20 m maskinkanoner, og nu begyndte de små raketter, som lyssporprojektilerne, at fare mod de tyske maskiner. Mange af skuddene lå godt set fra batteriet og tilsyneladende blev flere af maskinerne truffet. Under et styrt gik således en maskine direkte mod en af 20 mm maskinkanonerne og mødtes af et sandt haglvejr af 20 mm projektiler, der tilsyneladende gik ind i skroget på maskinen. Denne maskine trak sig da også ud af kampen og forsvandt. Under skydningen og påprodsningen udviste alle både befalingsmænd og menige en bemærkelsesværdig ro. Man blev grebet af egen følelse, der ikke kan beskrives. Mange tanker for gennem ens hjerne, men alle koncentrerede sig om dette ene: "Fædrelandet i krig, kan det være muligt?" og "Hvorledes vil det, uforberedt som det er, gå det?"

Selve kampen mellem batteriet og de tyske maskiner var et ganske imponerende skue. Morgenen var stille, men bidende kold, solen farvede østhimlen ildrød, mens de mørke maskiner tegnede sig som skarpe silhuetter mod morgenhimlen.

Maskinernes motordrøn og maskinkanonernes skratten, mens de sendte deres små ildkugler ud i rummet, gav den gryende dag, der tegnede til at blive en strålende forårsdag, en uhyggestemning af egen natur.

Så snart det sidste køretøj var ude af stillingen, gav kaptajn Fahle ordre til den tilbageblevne styrke om forhold og batteriets sandsynlige stillingen, hvorefter han kørte til kampbatteriet og påbegyndte marchen mod Vejle. Forud sendtes Sekondløjtnant P. Madsen

med en 20 mm maskinkanon for at sikre batteriet i teten, og det var ligeledes sikret i køen af en 20 mm maskinkanon. Batteriet standsede flere gange i flyverskjul, når tyske maskiner nærmede sig, ligesom det under hele marchen kørte med store afstande mellem køretøjerne. Uden for Vejle by samlede batteriet op. Efter noget besvær fik man forbindelse med Oberstløjtnant From fra fodfolket, der var indkvarteret i byens udkant. Denne gav den første nedslående meddelelse om Danmarks kapitulation.

Da batterichefen kom tilbage til batteriet, stod det i flyverskjul i Grejsdalen sikret af 20 mm kanoner og rekylgeværer. Kaptajnen kaldte batteriet sammen og forklarede, hvad der var sket, og at vi ikke måtte yde modstand. Mandskabet viste tydelig tegn på stor skuffelse, og humøret var langt nede. Geværerne blev derefter afladede, hvorefter næstkommanderenden førte batteriet til udkanten af Grejs. Batteriet kom i forbindelse med afdelingschefen, der gav ordre til, at batteriet skulle afmarchere til Århus og indkvarteres der. Da vi kom til Horsens havde en tysk motoriseret kolonne netop passeret byen, og beboerne stod i tætte skarer på gaderne. Midt i byen blev der et stop, man hørte da det særtilfælde, at der blev råbt hurra for os, men samtidig bemærkninger som: "Åh, ja, men det er jo danske soldater, det kan man da straks se på det cirkus af forskellige gule, røde og blå lastbiler", eller "Nu ser det skidt ud for jer jenser" o.s.v., selvfølgelig bemærkninger fra ubetænksomme unge mennesker, der ikke dannede sig nogen forestilling om rækkevidden af det passerede. Noget lignende skete for resten i Esbjerg, da vi forlod denne by. Under vor kørsel forbi en bestemt bygning stod en del unge arbejdsløse og piftede i fingrene efter os og kom med tilråb, noget som soldaterne tilbageviste ved fuldstændig at ignorere dem.

Først da man var kommet i kvarter udløstes spændingen, og reaktionen meldte sig med et utal af spørgsmål, mens man langsomt gled hen i søvnen – en urolig søvn for øvrigt – udenfor drønedes den tyske krigsmaskine forbi, vogn efter vogn, kolonne efter kolonne, dybere blev søvnen, men hen på natten oplevede man i drømme den 9. april blot itænkt alle de muligheder, der havde været til stede for, at denne dag havde fået en anden udgang, end den fik.

EN SERGENT FRA LUFTVÆRNSARTILLERIET

Af: Sergent S.A. Hansen, Esbjerggruppen

Mandag den 8. april har vel nok været en af de mest hektiske dage i Esbjerggruppens tid. Jeg havde fri og skulle først møde til tjeneste klokken 1500, men allerede klokken 1200 blev jeg hentet inde på mit logis, med den besked, at jeg skulle melde mig aldeles omgående, da batteriet skulle køre i løbet af en halv time. Da jeg meldte mig på kontoret, fik jeg af batterichefen ordre til sammen med lyskasterfolkene at sørge for ammunitionen blev slæbt frem fra plantagen, klar til at læsse på en vogn når kaptajnen gav nærmere ordre dertil.

På dette tidspunkt var hele batteriet under næstkommanderendes kommando travlt beskæftiget med at pakke sammen og alt blev i løbet af forbavsende kort tid gjort klar til afmarch og vi ventede på ordre til at køre.

Medens mandskabet havde noget at bestille foregik det hele med en beundringsværdig fart, som dog kun kan skyldes at kaptajnen var en mand, som forstod at tage sine befalingsmænd og menige på en måde, så vi alle havde lyst til at gøre hvad vi kunne, men så da vi stod og ventede blev mandskabet utålmodigt og efterhånden kunde man spore at den almindelige mening var, at det hele kun var en prøve for at se, hvor hurtigt der kunne blive pakket og gjort klar til afmarch.

Da klokken var 2200 blev mandskabet beordret til ro, dog undtaget vagtmandskabet i batteriet, alle menige sov i restaurationsbygningen. Befalingsmændene hvor de kunne finde plads.

En kornet og undertegnede sov i et af feriehusene, i den gode tro at vi, når det blev lyst, skulle til at pakke det hele ud igen. Men således skulle det altså ikke gå. Om morgenen, klokken var vel en kvart i fem vågnede jeg ved at der blev skudt fra batteriet, At de gider,

Men nu kom den værste tort, som vi danske soldater kunne blive udsat for. De tyske maskiner havde selvfølgelig set, at vi prodsede på, de kom nu flyvende i en sådan højde, at mandskabet måtte dukke sig for ikke at blive ramt, og der gik vi med skarpladte geværer og pistoler, som måske var i stand til at stække vingerne på disse nærgående insekter. Men batteriet kom da af sted under kaptajn Fahles kommando.

Om turen op gennem Jylland vil jeg nødig berette, det var en sørgelig modtagelse vi danske soldater fik, trods det at vi havde gjort det, som var forlangt af os. Og det fortjente den danske soldat ikke.

Vi andre, som så ham stå og stirre på sin kaptajn for at udføre en hvilken som helst ordre, som kaptajnen måtte give, må og skal beundre ham, jeg tør endda påstå at der i de få øjeblikke ikke var en eneste af soldaterne, der tænkte på, at det kunne betyde døden. Nej, den danske soldat viste, hvad han duede til, da det kneb for hans fædreland, og da hans regering forbød ham at skyde længere, holdt han op.

HOVEDTRÆK AF BEGIVENHEDERNE VED LØGUMKLOSTER

Af: Chefen for Løgumkloster-gruppen, Kaptajn af reserven O. Skovsby

Den 9. april et kvarter over fem blev batteriet overfløjet af en tysk jagermaskine i en afstand af ca. 2500 m., den blev beskudt af 75 mm luftværnskanon. Maskinen "sprang" straks i vejret og unddrog sig videre beskydning. I alt blev der afgivet 6 skud. Batterichefen blev vækket ved skydningen og gav telefonvagten ordre til at ringe til batteriet, hvor sekondløjtnant T. Petersen var vagtchef, om straks at standse skydningen. Masser af flyvemaskiner hørtes fra batterichefens kvarter.

Medens batterichefen var undervejs, blev en tysk bombemaskine, da batteriet følte sig truet, beskudt med 20 mm maskinkanon i en afstand af 1800 m. Fra batteriet sås maskinen blive truffet, idet sporprojektilerne så ud, som om de slukkede, da de ramte maskinens bagkrop. Maskinen forsvandt i dykning bag vognhøjplateauet, som om den gik ned. I alt blev der afgivet 128 skud.

Batterichefen underrettede straks efter ankomsten til batteriet 14. Artilleriafdeling om, at der var blevet skudt, og at luften var dækket af tyske bombemaskiner og jagermaskiner. Afdelingen gav straks fornyet ordre til, at der ikke måtte skydes, vor neutralitetsopgave var endt. De tyske bombemaskiner, der overfløj batteriet og Løgumkloster by og omegn nedkastede grønne flyveblade med opråb fra den tyske general Kaupisch. Batteriet fik ordre til at afmarchere til Vejle. Civilkøretøjerne begyndte klokken godt halv syv at tilgå batteriet og læsningen af ammunition m.m. påbegyndtes. Løgumkloster by var på dette tidspunkt besat af tyske panservognstropper, og umiddelbart blev batteriet omsluttet af tyske panservogne.

Alt arbejde blev herefter indstillet på henstilling fra den tyske kaptajn. Tyske vagtposter blev udsat i batteriet, og de danske vagtposter inddraget.

Batteriet blev ikke afvæbnet, men fik henstilling om at lade sætte gevæerne sammen og mandskabet træde tilbage fra disse. Batteriet havde kunnet afmarchere på mindre end en time efter ordrens modtagelse.

Batteriet fik mellem syv og halv otte tilladelse til at afhente forplejning; rekvisitionerne blev underskrevet af de tyske myndigheder.

Klokken otte blev det danske flag hejst under sædvanlig honnørafgivelse. Ved halv tolvtiden ankom til batteriet en tysk major, som frigav batteriet samt inddrog de tyske vagtposter. Majoren udtalte, at afmarch ville blive meget vanskeligt før sent på dagen, da vejene var spærrede af tyske transporter.

Såvel befalingsmænd som mandskabet viste intet tegn på nervøsitet og alle ordre blev udført med en beundringsværdig ro og disciplin.

Sekondløjtnant Kjølsten beretter, at lyskasteren på vej til Gram blev beskudt af en tysk jagermaskine uden at blive ramt. Mandskabets holdning var mønsterværdig. Sekondløjtnanten gav sin tilladelse til at frivilligt mandskab fra søgelyskasteren holdt vagt ved en tysk

flyvemaskine, der ved nødlanding på grund af benzinmangel var havareret ved Vester Linnet, idet maskinens mandskab var fuldstændig udkørt.

VAGTCHEF VED LUFTVÆRNSARTILLERIET DEN 9. APRIL

Af: Vagtchef, Løgumkloster-gruppen, Sekondløjtnant Tage Petersen

Det aftrædende vagthold ventede den 8. april sammen med det tiltrædende vagthold på kommandoefficianten, der skulle oplæse befalingen for den samlede styrke klokken 12. Gruppechefen (kaptajn af reserven O. Skovsby) ankom da til batteriet og gav ordre til, at batteriet skulle gå i højeste alarmberedskab, at der skulle udleveres skarp ammunition til befalingsmænd og mandskab, og at ingen måtte forlade batteriet.

Højeste alarmberedskab betød for gruppen, at man gjorde alt klar til hurtig påprodsning; dog måtte disse forberedelser ikke være mere omfattende, end at batteriet stadig var klar til skud.

Lidt efter klokken 12 modtog batteriet ordre fra afdelingen i Røde Kro, om at man ikke måtte skyde, da danske flyvemaskiner i løbet af eftermiddagen ville overtage bevogtningen af luftrummet over grænseegnene.

Efter at have inddelt mandskabet til pladserne i krigsstærkt batteri, stod batteriet og afventede nye ordrer til march nordpå, idet vor plads, i tilfælde af et angreb på Danmarks sydgrænse, ikke kunne være så langt sydpå.

Hele dagen igennem havde vi forstærkede vagtposter, men alt var roligt, selv de danske flyvemaskiner udeblev – i alt fald fra vort afsnit.

Klokken 23 fik vi batteriet ordre fra afdelingen til at lade soldaterne gå i kvarter, således at man blot skulle opretholde normal vagt, hvilket vi ordnede på den måde, at de soldater, der boede nærmest ved batteriet, gik i kvarter, medens de fjernere boende blev i batteriet som vagtmandskab.

Det blev således ikke et sammenarbejdet vagthold, der overtog vagten, men derimod et blandet hold, der bestod af rekrutter fra oktober 39 og menige fra maj 39. Det var min tur til at være vagtchef, og jeg blev ligeledes i batteriet. Efter at vagtholdet var blevet inddelt i delinger, gik batteriet over til normal vagttjeneste.

Befalingsmænd og mandskab fra lyskasterafdelingerne marcherede til deres stillinger, hvor de forblev, uden at sende nogen af soldaterne hjem, idet de dog havde fået ordre til, at de ikke måtte lyse med lyskasterne.

Klokken halv fem den 9. april blev jeg ringet op fra søgelyskasterstillingen af Løjtnant Kjøl-sen, der i lytteapparatet havde hørt stærk flyvemaskinealarm i retning af øen Sild, og han udtalte som sin mening, at tyskerne åbenbart var ved at varme deres motorer op.

Jeg gjorde vagtposterne opmærksomme på forholdet, således at de kunne være særlig agtpågivende i retningen mod Sild.

Klokken 5.15 alarmerede vagtposterne batteriet – der var kommet en flyver tæt på batteriet.

Mandskabet var meget hurtigt på pladserne og det varede ikke mange sekunder, før jeg kunne give ordre til hurtigskydning – der var imidlertid ikke gået mere end 3 skud, hvoraf det sidste lå godt i højden, men lidt til højre, således at jeg sandsynligvis med en lille korrektion kunne have bragt flyveren ned – da telefonvagten råbte nede fra vagtbarakken: ”Der må ikke skydes på den flyver”, sådan havde han opfattet kaptajnens telefoniske ordre.

Der var stadigvæk kun denne ene forbistrede flyvemaskine i luften, og opfyldt af harme ville jeg ned for at få en samtale med kaptajnen for at høre, hvorfor vi ikke måtte pille denne maskine ned, der blev ved med at cirkle om batteriet.

Jeg var imidlertid ikke kommet mange skridt ned mod barakken førend der viste sig en lavtgående bombemaskine, der havde sneget sig ind på os i læ af en plantage, med kurs lige mod batteriet. Jeg gav de 3 20 mm maskinkanoner ordre til at beskyde denne nye flyvemaskine; de fik skudt lidt over 100 skud tilsammen, og på trods af betjeningsmandska-

bet aldrig før havde skudt med disse kanoner, havde de dog så mange træffere, at maskinen, efter hvad der blev fortalt os af en tysk patrulje, som dagen efter kom til batteriet, måtte nødlande ved Skærbæk.

Kaptajnen var imidlertid under skydningen ankommet til batteriet og meddelte, at vor opgave som neutralitetsvagt var løst, og at vi ikke måtte skyde mere, og at batteriet skulle prodse på for at gå nordpå.

De øvrige befalingsmænd og menige var – hidkaldt af skydningen – kommet hurtigt til batteriet, hvor vi nu begyndte påprodsningen og klargøringen af materiel og ammunition. Vi var imidlertid ikke færdige med vor påprodsning, da en tysk panservognsafdeling klokken halv syv besatte batteriet.

Et par timer efter fik tilladelse til at fortsætte vort arbejde, idet man meddelte os, at der nu var truffet en overenskomst mellem den danske og den tyske regering, således at vi blot kunne henvende os til vor afdeling for at få ordre til hvad vi videre skulle foretage os.

DEN TAVSE GRUPPE

Af: Vagtchef, Røde kro-gruppen, Løjtnant C.E. Lang

Mandag den 8. april klokken 10 mødte jeg til tjeneste i batteristillingen og skulle fra klokken 12.30 være vagtchef for det næste døgn. Mandskabet på det tiltrædende vagthold mødte som sædvanlig til formiddagsøvelse, lidet anende at den vagt, de om middagen tiltrådte, skulle blive den sidste i Røde kro.

Om formiddagen ankom pr. bane 3 vogne med påmonteret fodplade til batteriets 3 maskinkanoner, der nu blev påmonteret og stillet op i op i batteristillingen klar til skud.

Ved 20-tiden blev befalingsmændene kaldt sammen, og batterichefen meddelte os, at vor neutralitetsopgave for i nat var ophævet, batteriet måtte ikke skyde, undtagen vi blev angrebet, lyskasterne måtte ikke tændes og fik derfor ordre til påprodsning. Som forholdene var, havde batteriet intet at foretage sig før på nærmere ordre.

Natten forløb rolig, først den 9. april klokken ca. 5.15 meldte vagten til mig, at en flyver var i sigte i sydøstlig retning, jeg gik ud, men så kun et glimt af maskinen helt nede i horisonten, hvor den igen forsvandt. Batteriet alarmeredes, og mandskabet fik ordre til, at ingen måtte skyde, før vi blev angrebet, disse maskiner kom en del nærmere, men var knebet inde på skudvidde fra batteriet. Disse forsvandt i østlig retning.

I mellemtiden blev der ringet op til afdelingskontoret, at der var flyvere i luften og forhørt, om vi nu måtte skyde. Det måtte vi ikke. Atter kom der maskiner til syne. Efter at alle havde slået en volte til højre over Røde kro og ind mod Åbenrå, kom de tilbage og nedkastede en del flyverblade ca. 300 m fra batteriet. Maskinerne gik nu ind over batteriet, stadig i lav højde, kredsede nogle gange over os og forsvandt derefter i nordvestlig retning. Fra nu af var det umuligt at holde tal på maskinerne, da vi så godt som hele horisonten rundt kunne se flyvere.

Næstkommanderende ankom nu til batteriet (ca. klokken 5.30) og gav ordre til påprodsning. Inden længe havde vi de første private lastvogne i batteriet og begyndte nu at læsse de resterende sager. Herunder blev batteriet ustandselig overfløjet af lavtgående maskiner, flere gik så lavt, at de måtte svinge uden om tårnet på den ved batteriet liggende skærefabrik for ikke at kollideres. På disse maskiner kunne man se besætningerne vinke ned til os. Ingen følte trang til at vinke igen.

Det skal bemærkes, at alt forløb i største ro og orden, ikke hos en eneste af mandskabet var nogen nervøsitet eller ophidselse at spore, og dog var vel alle grebet af situationen. Samtidig med ordren til påprodsning blev 2 af vore 20 mm maskinkanoner sendt frem til panservognsspærring. En ca. 1,5 km syd for Røde kro på landevejen Røde kro-Tinglev (den gamle oksevej), og den anden ca. 4 km sydvest for Røde kro på landevejen Røde kro-Åbenrå (1 km fra Åbenrå).

Mandskabet på disse vogne, 1 sekondløjtnant, 1 underkorporal og 6 menige fik ordre til at blive og spærre til det yderste, først på nærmere ordre måtte de gå tilbage. – Absolut in-

gen behagelig opgave i betragtning af, at batteriet til maskinkanonerne ikke var i besiddelse af en eneste panserpatron, men kun sporpatroner til luftmål.

Sekondløjtnant Christoffersen var delingsfører ved spærringen på oksevejen syd for Rødekro. Her vækkede man en gårdmand og forlangte en vogn m.m. til at danne spærring med. Længere fremme på vejen blev en del harver anbragt med tænderne opad. Foran vognen på tværs af vejen mellem to telefonpæle blev to ruller pigtråd trukket så det ikke uden videre kunne passeres; samtlige materialer måtte ejeren aflevere trods protester. Om pigtråden nogensinde blev redt ud igen og kom til den rette anvendelse, vides ikke, men forhåbentlig har gårdejeren tilgivet sekondløjtnanten.

Ved Åbenrå oven for skovfogedboligen; her var ingen materiale for hånden til spærringen, så man måtte nøjes med selve vognen. I det tidsrum, delingerne tilbragte i disse stillinger, viste sig ingen fjender.

Batteriet havde ordre til at gå nord på og for enhver pris at komme over Vejle å, for, som vi troede, sammen med de øvrige tropper at forsvare os der. Ca. klokken 7 var vi så vidt, at vognene ikke kunne rumme mere. Hvad der var tilbage, noget løs ammunition, køkkensager, tæpper, mundering m.m., måtte vi efterlade.

I Jels kro blev vi stoppet af politiet. Jeg skulle ringe til politimesteren, som læste regeringens beslutning op for mig. Alle tropper skulle gå i kantonnement på stedet, søge forbindelse med den tyske værnemagt og aflevere al ammunition. Nu var der ikke mere at tage fejl af, mandskabet fik ordre til aflade maskinkanoner og geværer, (de ord, der på denne ordre faldt mand og mand imellem skal ikke her gentages). Resten af turen foregik udelukkende af biveje, alle hovedveje var fyldt med værnemagts køretøjer.